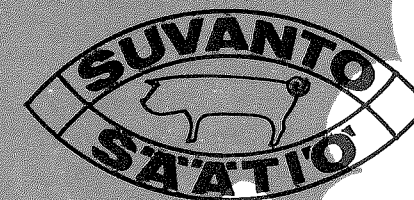

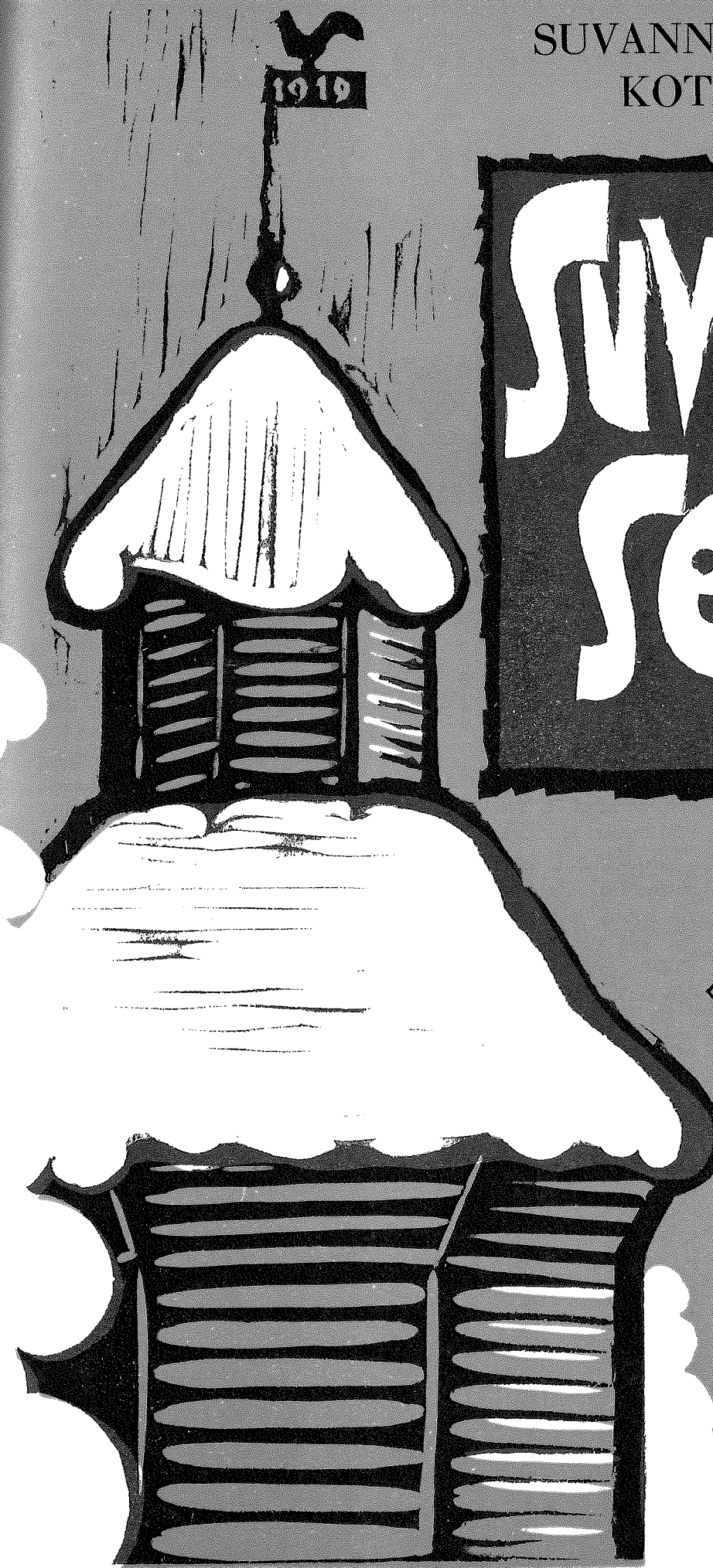
SUVANNON YMPÄRISTÖN
KOTISEUTULEHTI

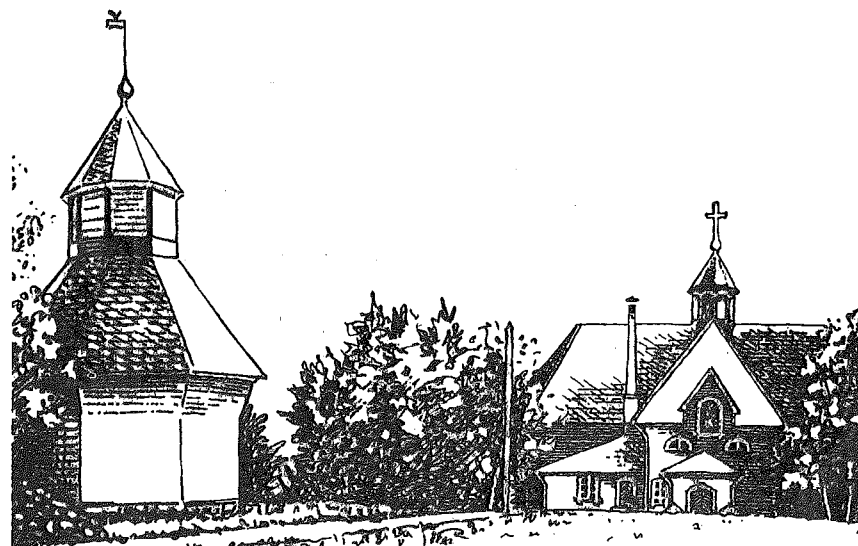
Suvannon seutu

Julkaisija

Jouluna
1977
N:o 8

Tapulin varjossa

Hyvät Veljet!

Aloitimme tämän sotainvalidi-osastomme perustamisen 35 v. juhlat havuseppeleen laskulla tänne Kalevankankaan sankariristille, kunnioittaaksemme sankarivainajien muistoa kaukana oman pitäjämme ja synnyinseutumme Sakkolan sankarihauta-alueesta. Emme voineet tehdä tätä kunnianosoitusta siellä missä meillä monella, tällä paikalla seisovalla, olisi ollut oma veli tai jokin muu sukulainen, jolle olisimme halunneet laskea kukat.

Menkäämme kumminkin ajatuksissamme 35 vuotta taaksepäin, jolloin Sakkolan sankarihaudalla pidettiin suuri kaatuneiden siunaustilaisuus.

On helatorstai v. 1942, sota jatkui, taistelut olivat rajuja, kaatuneita tuli päivittäin. Olin 11 kuukautta sairaalassa olon jälkeen päässyt ensimmäiselle lomalle kainalosauvojen avustamana.

Juhltilaisuus alkoi jumalanpalveluksella Sakkolan Valistustalol-

la, jossa alttaripalveluksen piti sotilaspastori H. Toikka ja saarnasi rovasti Joonas Laurila.

Sakkolalaiset olivat päässeet palaamaan suurin joukoin takaisin kotiin, joten kansaa oli paljon, kun siirryttiin sankarihauta-alueelle, joka oli avattu vapausso-

dan sankarihauta-alueen viereen. Siunaustilaisuus oloitettiin virrellä "Minä vaivainen oon, mato, matkamies maan..." Sisältörikkaassa puheessaan rovasti Arvo Liesmaa valaisi Matteuksen evank. 28. luvun johdolla, kuinka kivet ovat olleet ennenkin tämän Karjalan kansan päällä, ja kuinka miehet, jotka ovat sankarihaudassa, ovat olleet kiviä pois vierittämässä. Tämän jälkeen Arvo Liesmaa avustajinaan rovasti Joonas Laurila sekä sotilaspastori H. Toikka aloittivat vainajien siunauksen seuraavasti:

Lauri Kuparinen, Pauli Volanen, Toivo Jääskeläinen, Kalervo Kauliin, Heikki Kyllästinen, Reino Laamanen, Viljami Kuisma, Tau-

AJATUKSIA JA MIETTEITÄ
KALEVANKANKAAN
SANKARIHAUDALLA
TAMPEREELLA 8. 11. 1977

no Pitkänen, Sulo Suutari, Vilho Pärssinen, Kaarlo Suokas, Eino Salmela, Armas Mörö, Kauko Kuparinen, Onni Valtonen, Eemil Paussu, Lauri Lopenen, Kaarlo Syväsalu, Tauno Kallonen, Vilho Koivumäki, Risto Kukko, Aleksanteri Lamppu, Erkki Lopenen ja Viljo Karonen.

Tuntemattomaan leposijaan siunattiin Pertti Vulli ja Eino Kekki. "Maasta olet Sinä tullut. Maaksi Sinun pitää jälleen tuleman. Jeesus Kristus on Sinut viimeisenä päivänä herättävä."

Hyvät ystävät!

Heillä ei senjälkeen ole ollut muuta kunniaa, kuin kuulla kummultansa sen suuren kuusen kuis-kintaa, joka Sakkolan kirkon palossa vaurioituneena jäi heille humisemaan, niinkuin Aaro Lehmusvuoren johtama Sakkolan kirkko-kuoro silloin lauloi.

Ennenkuin alettiin lukea kaatuneiden nimiä, paljastivat veljet päänsä kuunnellen harvaan luettuja nimiä rukousasennossa.

MARTTI KARONEN

Joulu ennen ja tänään

Kylä, rinteitä kapuava;
metsän takaa kulkeva raja.
Alhaalla Suvannon aukeat aavat.
— Siinä on lapsuuden
jouluun kaavat.

Kotimetsästä tuotu kuusi
suortui sorjaksi joulupuuksi.
Kultarihat sen koristivat,
keinui oksilla liput, kuvat.

Liekit leikkivät kynttilöiden.
Laantui askare arkitöiden.
Tupa, tummunein seinähirsin,
kaikui veisuusta jouluvirren.

Kauaksi jäivät lapsuuden joulut,
etäälle elämän monet koulut.
Poissa on Suvannon aukea aava.
— Lepäivät vanhemmat
kirkkomaalla.

Tänään joulua ottaa vastaan
moni, hoivaten lastenlastaan.
Kotitanhuille maailmalta
lapset saapuvat joulun alla.

Joulu jokainen avaa uudet
lahjakääröjen salaisuudet.
Monet mennehet joulunajat
muiston peilissä kuvastavat.

Tunne lämpöinen ihmisrinnan
viipyy vaiheilla aattoillan.
— Palvo, sieluni, Seimen Lasta,
koko maailman Kuningasta.

ELSA TUOKKO

Kolme näköalaa joulupyhien sanomaa

"Sana tuli lihaksi ja asui meidän keskellämme", kertoo apostoli Johannes lukijoilleen. Ensimmäinen näköala on tässä. Jumala näkee kadotukseen kiiruhtavan maailman ihmisen, jonka Hän kerran loi omaksi kuvakseen. Hän tulee itse alas pelastaakseen kadotuksen tieltä ne, jotka siltä tahtovat pelastua.

Jumala otti miehuuden neitsyt Mariassa ja tuli ihmiseksi täyttääkseen itse antamansa lain, jonka vaatimuksia Hän ei tule koskaan muuttamaan. Jeesus Kristus ilmoitti olevansa ainoa tie Jumalan tykö. Tietä ei enää kenenkään iankaikkiseen elämään pyrkivän tarvitse etsiä. Kristukseen uskomme, kun me kaipaamme Hänen yhteyttään. Uskokaan ei ole ihmisen omaa varmuutta asiasta, vaan lahja, kaipaus olla Kristuksen kanssa. Jouluna voisi oikeastaan viettää ehtoollista ja saada Jeesuksen itse esittämällä tavalla hänet itsensä.

Toinen näköalamme on siinä, kun paimenet sanoivat: "Menkäämme nyt Beethemiin katsomaan sitä, minkä Herra meille ilmoitti." He löysivät Jeesuksen seimessä makaamassa. Hänet löydettiin siis aika vaatimattomasta paikasta. Me emme saisi koskaan jättää tapaa lukea jouluevankeliumi kodeissamme ja laulaa jouluvirsiä, tuntukoon se kuinka vaatimattomalta juhlinnalta tahansa. Eikö se sentään anna todellisen juhlan tuntua, kun Pyhä Sana avataan. Me emme saisi koskaan jättää tapaa käydä joulukirkossa, jos se on suinkin mahdollista. Katsahta-

minen Jumalan Sanaan, jouluevankeliumiin, sen kuuleminen on meidän käymistämme Beethemiin paimenten lailla Jeesus-lasta katsomaan ja palvomaan.

Entä se kolmas näköala joulupyhien sanomaan. Se tulee parhaiten esiin tapaninpäivän evankeliumissa, jolloin meille puhutaan Stefanus-marttyyristä. Kun jouluviesti levisi maailmaan, se jakoi ihmiset niihin, jotka sen vastaanottivat ja niin, joille nousi suorainen viha sitä kohtaan. Joku myöhemmin pyhä Raamatun mies taisi vartioida kivittäjien vaatteita, vaikka ei itse ollutkaan kiviä heittämässä.

Kun me vuosi vuoden jälkeen vietämme joulua, me joudumme ottamaan kantaa joulun sanomaan. Vihaajiaakin on. Heidän siivellään on välinpitämättömiä, jotka hyvinkin saattavat esiintyä tuossa vaatteidenvartijan tehtävässä. Jumala voi heitä Sanallaan herättää ja armahtaa.

Me voisimme mennä itseemme ja ottaa uudelleen käytäntöön paimenten juoksun kuulemaan evankeliumia sinne, missä sitä vain julistetaan. Evankeliumi välittää meille pyhän sakramentin kanssa elävän yhteyden syntiemme sovittajaan ja niin meillä on pääsy Kristuksen veren tähden myös ikuisen joulunviettoon, Herraamme palvomaan.

Vapahtajan elävää sisäistä tuntoa sakkolalaisten ja muiden Suvannon Seudun lukijoiden koteihin!

Pentti Hytönen

Kiviniemessä ja Vuokselassa käynyttä jututtamassa

Ennen Sakkolan invalidikerhon ja Suvanto-säätiön tilaisuutta olin saanut tietää, että Rauni ja Antti ovat käyneet Karjalassa, entisellä kotiseudullaan, kahtena kesänä.

Tämä tieto kiinnosti minua ja sekin, että kuinka matka oli järjestynyt? Selostuksensa mukaan kulku oli seuraavanlainen: Koska Leningradin ja entisen Käkisalmen välillä kulkee sähköjuna, niin tällä junalla he matkustivat Kiviniemeen, joka matka maksoi n. 6 markkaa hengeltä.

Juna oli täynnä lomailijoita ja lämmin kesäinen päivä, kun juna pysähtyi Kiviniemeen ja matkustajat menivät viettämään lomaansa Vuoksen laivarannan suuntaan, tämä oli heidän arvauksaan.

Kiviniemen asemalla oli pieni leirintäalue Suvannon laivalaiturin ja puutavara "laanin" paikkeilla. Näkyi parikymmentä pysytettyä asuintelttaa.

Kertojamme saivat Kiviniemen keskustasta käyttöönsä yksityisauton, jonka matka suuntautui Vuokselaan. Raunin koti oli ollut Hirvisaaren kylässä, nyt Hirvisaari oli autiona, rakentamaton ja pellot kasvavat metsää.

Virkkilän kylä on viljelty hyvin. Taloja ei ole. Kuninkaanristi on rakennettu kuin kaupunki ja ympäristö on viljeltyä.

Vuokselan kirkko on rappiolla, eikä minkäänlaisessa käytössä. Maantietä rakennettiin ja samalla päällystettiin. Kasarmilan kohdalla

on tie oikaistu, joka tie ohittaa Vuokselasta tultaessa Kasarmit ja liittyy vanhaan tiehen Viiksanlahden tienristeyksen seutuvilla, jossa tietyöt ovat käynnissä. Kertojamme poikkesivat Kasarmilassa kahvilassa ruokailemassa, joka paikka lienee ollut entinen Römilän kahvila ja asiakkaina paikallista väestöä ja sotilaita.

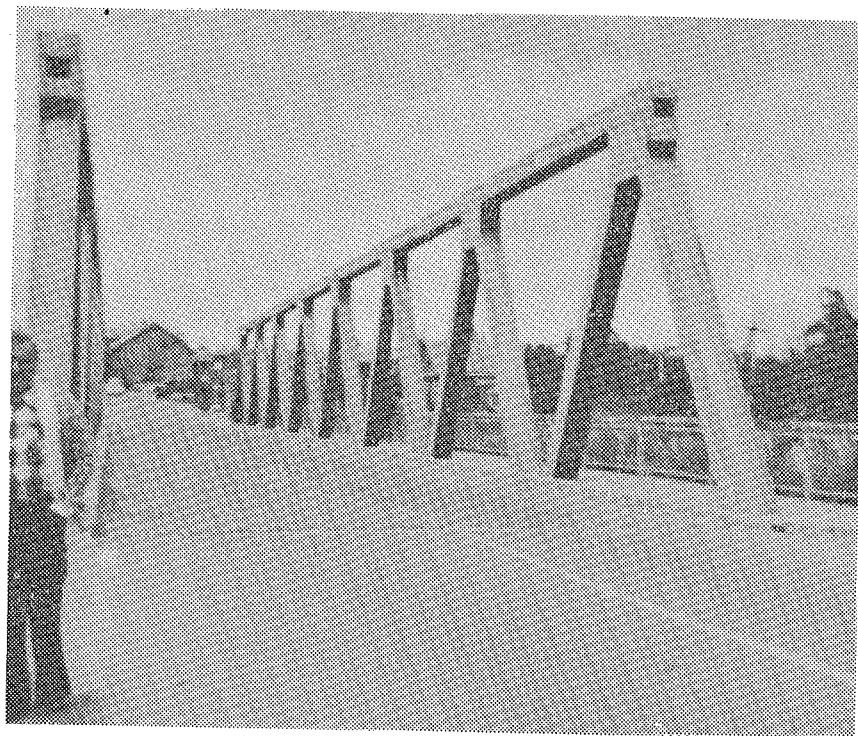
Kertojamme toivat tullessaan "tuomisiksi" tiiliskiven kotoaan ja Vuokselan kirkonraunioista ja puolikkaan tiiltä myös Kiviniemen asemalta. Mitähän rajalla ajateltiin, kun kassia tarkastettiin?

Kiviniemen keskustassa vastaapäätä ent. Sipposen kauppaa, ent. kirjakaupan kohdalla on ruokata-

varakauppa, josta saa myös alkoholia ostaa. Linja-auto pysäkki on entisen Kohon paikan takana, tiehän menee nykyisin Kiviniemen sillalta suoraan Saviojalle saakka ja edelleen Kasarmilaan.

Oheisista valokuvista näkee millainen on nyt Kiviniemen sillan seutu tänään. Matkastaan kertoi ja valokuvat käyttööme antoi Rauni Rossi os. Kemiläinen, kotoinen Vuokselan Hirvisaaresta. Kiitos kertomasta, kyllä Suvannon Seudun lukijoita kovasti kiinnostaa vähäisinkin kertomus entisestä kotiseudusta ja pienikin viesti sieltä merkitsee meille hyvin paljon.

Naapurin Tauno

Kiviniemi 14. 6 1977. Maantiesilta Sipposen kauppaa päin katsottuna.

Sakkolan sotainvalidikerhon 35 v ja Suvanto-säätiön 30 v juhlaa vietettiin 8. 10. Tampereella

Tilaisuus alkoi yhteisesti laulettuna Karjalaisten laululla, säesti pianolla Yrjö Nuora.

Yrjö Raaska toivotti juhlayleisön tervetulleeksi ja hän esitti tervehdyksenä seuraavia ajatuksia: — Meillä karjalaisilla on sellainen muisto elämän varreltamme jota ei toisilla ole ollut. Kun sota loppui, niin toiset kotiutettiin ja he matkustivat koteihinsa, mutta meillä ei ollut kotia, johon meidät olisi kotiutettu. Kun jatkosodan loputtua annoimme aseveljillemme osoitteita, eräs karjalainen aseveli tuumi asiaa, hänellä ei ollut kotia, aikansa mietittyään hän kirjoitti osoitteekseen SUOMI.

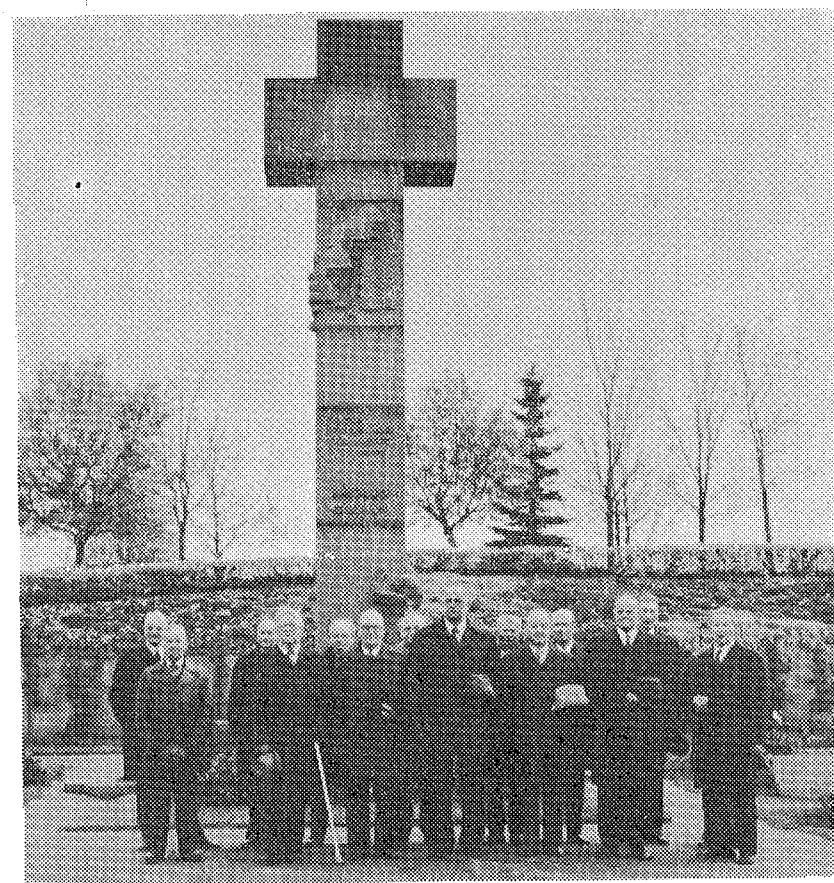
Tampereen sotainvalidien veljeskuoro lauloi kolme laulua: Sotainvalidien marssi, norjalainen kansanlaulu ja Kotimaani ompi Suomi. Veljeskuoroa johti Voitto Vuorinen ja kuorossa lauloivat ent. sakkolalaiset Martti Karonen ja Reino Volanen. Sakkolan sotainvalidikerhon pj Martti Karonen esitti kerhon tervehdyksen ja kertoi invaliditoiminnan ehtineen lähteä alkuun jo Sakkolassa ja jatkui n. vuoden toiminnassa kotipaikkana Rautalampi. Viimeiset 30 vuotta on kotipaikkana ollut Tampere, jossa toiminta on viimeisinä vuosina huomattavasti vilkastunut, josta on kiitettävä Suvanto-säätiön myönteistä suhtautumista invalidien harrastusta kohtaan. Leikkisästi hän kysyi: Eikö Suvanto-säätiö voisi kokonaan fuusioitua sotainvalidikerhon kanssa?

Yksinlaulua esitti taidokkaasti laulajatar Marja Haikka, hän on Lampun sukua Sakkolan Ojanimestä, säestäjänä Jenny Mustonen. Esitys oli Kanteletar-aiheista, vahinko vain että suomalaisella Klubilla ei ole minkäänlaista akustiikkaa, joten musiikkiesitykset eivät saa niille kuuluvaa äänen kauneutta ja sointia. Reino Volanen lausui miehekkäästi Unto Kupaisen runon: Ruuhi.

Sotainvalidien Veljesliiton puolesta puhui tiedotuspäällikkö, Paa-

vo Korhonen ja hänen puheensa saamme Suvannon Seutuun, on tässä tai seuraavassa numerossa. Kansanedustaja Eino Loikkanen esitti Sotaveteraani ja Sotainvalidipiirien tervehdyksen, sekä kertoi myös Eduskunnan Sotainvalidikerhon toiminnasta, jonka kerhon jäsenmäärä on nykyisin enää 11 edustajaa käsittävä.

Suvanto-säätiölle ojensi maisteri Paavo Korhonen Sotainvalidien Veljesliiton puolesta itsenäisyytemme 60-juhlavuoden plakettin,

Sakkolan sotainvalidikerho Kalevankankaan sankariristin juurella.

jonka ottivat vastaan Suvanto-säätiön puheenjohtajat Eero Kurikka ja Yrjö Raaska. He myös luovuttivat Suvanto-säätiön puolesta Sakkola-viirin Sotainvalidikerholle. Sotainvalidien hyväksi tehdystä työstä ojennettiin Sotainvalidien Veljesliiton viiri Aarne Naskalille ja Eemil Kekille.

Kansantaiteilijayhtye, korsupartio, "Laihtumattomat" esittivät miehekkäästi Eldankajärven, Raateen tiellä ja marssin Muis-toja Pohjolasta. Esitykseen kuului sotilaallisen reipas yksinlaulu, kaksi hanuria ja bassotorvi. Esi-tyksen lopuksi he tarjosivat vielä sodan aikaista tupakkaa, ei "Kultaleimaa" vaan oikein "Työmies-tä"! Esiintyjät olivat sotilaspu-vuissa ja kaksi heistä oli ylen-netty vallan korpraaliksi!

Sakkolan sotainvalidiosaston perustajajäsenet Aarne Naskali oik. ja Eemil Kekki.

Matti Laamasen juhlapuhe

Me olemme eläneet 60 vuotta itsenäisenä kansana ja tänä syksynä juhliessa kohdistetaan katseet taaksepäin. Eräillä tahoilla yrittään kirjoittaa historiaa uudelleen, mutta he eivät ajattele, että historian tapahtumat on punnittava oman aikansa taustatiedoilla. Ennen Suomen itsenäistymistä oli maailmassa vain 48 itsenäistä valtiota, nyt on 147, joten maamme kuuluu siis maailman vanhimpien itsenäisten valtioiden joukkoon.

Aikaa ennen itsenäistymistä harva täällä olijoista muistaa. Tähän aikaan kuuluivat lahjoitusmaat, läänitykset, veronkanto-oikeus ja näihin verrattavat rasi-tukset. Tämän ajan elämästä muistutti meitä Petäjärven lahjoitusmaatalonpoikien muistomerkki ja siinä olleet sanat: — kolmen vuosisadan uhka, kidutus, karkoi-tus ja kuolema ei saanut Sakkolan

ja Raudun lahjoitusmaatalonpoikia alistumaan vieraiden mahtajain orjuuteen. Oikeuden ikuisuuteen uskoen he taistelivat jälkipolville voiton. He opettivat meitäkin kumartamaan, mutta ei nöyrytymään.

Erityisesti talvi- ja jatkosodan oikeutuksesta on keskusteltu ja sodat ovat yhä aiheina uusille sotakirjoille, joita suuri osa nuorisoa pitää pahana ja näkee niissä virheelliseksi osoittautuneen ulko-politiikan puolustelua, mutta kir-jat, sotaveteraanien kokoontumiset ym. palauttavat kerta toisensa jäl-keen mieliin talvisodan 100, jatko-sodan 1100, Lapin sota mukaan lukien 1200 väkevää vuorokautta. Palauttavat mieliin niiden uskon ja uskalluksen — toivon ja toivot tomuuden — vihan ja rakkauden. Kaikki eivät vielääkään tajua, mis-tä sodissamme oli kysymys. — 20—30-vuotiaat ihmiset valmistau-

tuivat elämään, valmistautuivat rauhan työhön ja rakkauteen, kunten jokainen sukupolvi aikanaan, mutta kun isänmaa kutsui, niin silloin vastattiin kutsuun sellaise-na kuin se koettiin. Kutsu oli kar-jalaisille selvääkin selvempi, sak-kolalaisille erityisesti.

Sodassa tehtiin mahdoton mahdolliseksi. Maan poliittiselle johdolle taisteltiin se liikkumavara, joka teki sille mahdolliseksi ohjata maa rauhaan itsenäisyytemme säilyttäen.

Vastaaminen isänmaan kutsuun maksoi Suomelle 80 000 kaatunutta, 200 000 haavoittunutta, josta Sakkolan osuus oli 200 kaatunutta ja saman verrai haavoittuneita, vammautumisia, menetettyjä mie-lenterveyksiä ja kotiseudun menettäminen.

Entä lottien kohtalo? He tekivät korvaamatonta työtä rintama-

oloissa, mutta heidän työnsä ei ole vielääkään saanut sille kuuluvaa tunnustusta, ja melkein heidän maineensakin poljettiin lokaan.

Täällä on kymmeniä, jotka ovat vuosikymmeniä kantaneet sodan jälkiä kehossaan ja he ovat kerta toisensa jälkeen varmaan palanneet ajatuksissaan harventuneiden ja uupuneiden komppanioiden sidontapaikoille kuolevien ja haavoittuneiden mukana. Samoin ovat evakkotien kulkijat kulkeneet

oman korpivaelluksensa kymmeniä kertoja. Toiveet nousevat samalla sydäimestä: Miten rajattomasti parempaa olisi ollut säästyä kaikesta tästä. Saada säilyttää eloso veljet ja ystävät, terveys ja kotiseutu, saada tehdä rauhan työtä eikä sodan.

Menneisyyteen päin tällainen puhe on turhaa. Talvi- ja jatkosota tulivat ja niistä tuli se, mitä se edelleen on: Yhden suomalaisen sukupolven katkera, inhimilli-

syydessään riipaiseva ja samalla katoamattoman uljas tragedia: Meidän sukupolvemme suuri voitto!

Tulevaisuuteen päin sanoma on toinen: Ei koskaan enää talvi- eikä jatkosotaa. Tähän me voimme luottaa. On pystytty näyttämään maailmalle, että kansamme yhdistävät voimat ovat ulkoisia voimia suuremmat. Tämä on tunnustettu, joskin toisin sanoin, sopimuksissa

KARJALA JOKAISEEN KARJALASEEN KOTIIN

UUSILLE TILAAJILLE LOPPUVUOSI

ILMAISEKSI

SUUREN SUOSION SAAVUTTANUT VANHOJEN KUVIEN SARJA JOKA VIIKKO HEIMO-LEHTI KARJALASSA. TILAA KARJALA — VAALIT KARJALAIKUUTTA.

- ☐ Tilaan KARJALAN
☐ Vuodeksi 1978
Hinta 70,- ja loppuvuosi
ilmaiseksi

NIMI _____

OSQITE: _____

KOODIT

Voidean
jättää postin
kuljetettavaksi
ilman post-
merkkiä

SANOMALEHTI

KARJALA

Postilokero 4

53101 Lappeenranta 10

Vastauslähetyt
LPR 10 Lupa 125

SUVANTO

ja kansallinen identiteettimme kehitys voi jatkua.

Tulevaisuus rakentuu tehtyille uhrauksille. Sotainvalidit ja muut sotavammaiset ovat varmasti oman osuutensa tehneet, mutta on kuitenkin merkille pantavaa se, että sotainvalidit ovat suurimmaksi osaksi taistelleet paikkansa myös yhteiskunnassa.

Se, että valtiovalta lopultakin antaa näyttöjä omasta halustaan tukea niitä 46000 sotainvalidia, heistä 20 000 vaikeavammaista, on merkille pantavaa. Sotilaseläkelain uudistus rintamalisineen, veteraanien kuntoutuslaitos, Kaulialan sotavammaissairaala, keräykset ym. Voidaan sanoa, että valtionvallan on korkea aika vastata oma osuutensa, ettei sotainvalidien huolto muodostuisi kansalliseksi häpeäksemme.

Miksi näin on ollut? — Isänmaan etu ei ole enää yhteinen etu kuten hädän päivinä, sen tilalle on tullut erilaisten ryhmien etu ja

nämä edut ovat niin voimakkaat, että isänmaan etu ei näytä enää paljoakaan merkitsevän. Eturistiriidat ovat tunkeutuneet jopa sotaveteraanijärjestöihinkin.

Viimeisessä Suvannon Seudussa voitiin lukea mielenkiintoinen kirjoitus Suvanto-säätiön vaiheista, sen perustamisesta aina nykypäiviin asti. Säätiön toiminta on kohdistunut säädekirjan mukaan "muistojen ja yhteishengen vaalimiseen, sekä ent. sakkolalaisten taloudellisten ja henkisten pyrintöjen tukemiseen. Toiminta on nähtävissä monin tavoin: Pitäjäjuhlat ja monet muut juhlat, Suvannon Seutu, ainoa jatkuva yhdysside, Aleksanteri Aavan runokokoelman julkaiseminen ja muistopatsas, opiskelijain taloudellinen tukeminen ym.

Huoli siitä, että sakkolalaisuus häviää meidän mukamme, on aiheellinen, siksi Suvanto-säätiöön kohdistuvat monet toiveet, onhan säätiö vahvin perinteiden vaalija.

Tämän päivän toteamus on:

Isänmaakäsitemme on väljähtynyt. Mitä saada ennen kaikkea nuorisoriittävästi tajuamaan, ettei vapaus ole itsestään selvä asia. Heidän on tiedettävä historian kulkua: Suunnattomat ponnistukset maan muuttamiseksi viljelymaaksi, karu maaperä, alkeelliset välineet. — Siitä syntyy kiintymys ja rakkaus kotikontuun! Voidaan myös kysyä: — Missä on karjalaisten isänmaa? — Emmeköhän me jätä jälkemme lapsillemme, jotka ovat tai voivat olla, eri heimojen risteytys! — Isänmaa on myös osa kotia, osa työtä jota me teemme, ajatuksemme, jotka tarakoittavat tämän maan, eikä vain itsemme parasta. Tämä kaikki on mahdollista vain tehtyjen uhrauksien ja tätä uskoa lastemme kautta vaikuttaa tuleviin aikoihin vahvistavat ne Aleksanteri Aavan sanat, jotka löytyvät Sakkolan historia-kirjan viimeisen sivun kuvan alta: — Lailla Kirkkomäkes petäjien juuret yhäti on synnyinmaassa!

**Rauhallista Joulua ja
Hyvää Uutta Vuotta toivottaa**

Pärssisen Konepaja

35500 Korkeakoski puh. 935-81 204

Isännöisijän tehtävät, kirjanpidot, tilinpäätökset ym. huolella ja ammattitaidolla.

**ISÄNNÖITSIJAIN
TALO- JA TILIHUOLTO**

Vilusen puistotie
33700 Tampere 70
Puh. 633 729

MAASEUTUVÄKI

Lempäälän-Viialan Osuuspankki

Viisi palveluvalmista konttoriamme: Lempäälässä, Viialassa, Kuljussa, Sääksjärvellä ja Säijässä ovat käytettävissänne varoja sijoittaessanne, edullisesti, myöskin tarvittaessanne luottoa tarpeisiinne.

Kääntykää luottamuksellisesti puoleemme kaikissa raha-asioissanne.

Evakkotieni ensiaskelia

Kolme päivää oli sodittu viivytyslinjassa Raudussa. Jouduimme irtautumaan Kuolemanlaaksosta sivumurron takia. Kuolemanlaakso, tämä kolkko nimi on peräisin v. 1918. Vapaussodan verisimpiä taistelulinjoja. Tällä kertaa Kylmäojan laakso ei ollut nimensä veroinen, sillä jouduimme irtautumaan sivustamurron takia.

Vetäydyimme Raudun aseman kautta Harjoitustalolle, josta marssimme Rautjärven jäätä pitkin maantielle, vanhalle Pietarin tielle, jota pitkin matkamme jatkui suuntana Vuoksen linja ja Kiviniemen siltojen ylitys yön aikana. Jos sillat on räjäytettävä, oli mottiin jäämisen vaara koko Suvannon eteläpuolella olevilla joukoilla.

Kotikyläni, Ryhmä-nimeltään, oli matkamme varrella. Nuorannäällä, "suunnissa" oli komppanimamme marssitauko. Kotini oli kilometrin päässä eteenpäin marsisuuunnassamme. Kun komppanimamme oli asettunut tien kahtapuolin lepäilemään, pyysin komppanian päälliköltä lupaa jatkaa marssiani eteenpäin, poiketakseni kotonani, joka oli lähellä tietä. Sainkin luvan, ehdolla etten sytytä kotiani tuleen! Sanoin, etten sitä varten mene, sen saavat tehdä toiset miehet. Käyn vain katsomassa onko vanha äitini jo lähtenyt, ja kuinka on karjan laita.

Heitin repun selkääni, kiväärin olalleni, ja jatkoin kiireesti matkaani kotiani kohti. Ei siinä yksin tarvinnut kulkea, sillä tie oli täynnä siviilejä evakkokuormineen, lehmineen ja tavaroineen, Raudun suunnasta tulevia. Oli myös sotilasyksiköitä ja kaiken näköistä muuta kulkijaa. Hiljaista sakkia. Kaikkien matka suuntautui sa-

maan suuntaan, pohjoiseen. Takaa heijastui aavemainen lepattava punainen kuutamoo, jonka Raudun palavat kylät aiheuttivat. Se valaisi kummasti vähähumisia kotikyläni maisemia, kun astelin Ryhmänahon poikki kotini suuntaan. Poikkiesin ahon laidalla naapurin Juhon taloon, pihaportista sisään. Eteisen ovi oli auki, samoin tuvan. Ei sieltä "mökäisemääni" hyvään iltaan kukaan vastannut. Sieltä oli jo lähdetty. Ei kuulunut talosta hiiskaustakaan. Painoin oven kiinni ja jatkoin matkaani Ristsuon reunassa olevaan kotiini. Hyvin erottui tien suunta männikön välissä, kun alkoi kotikin pellon reunassa häämöttää.

Se oli kuin aavetalo, siinä idän taivaan punerruksessa. — Ei ollut kotona enää ketään. Tuvassa oli ruoka-astiat pöydällä. Radio seinähyllillä. Kaikki näytti suurin piirtein olevan paikallaan, kuten aina ennenkin.

Mitähän äiti-vanha on mukanaan ottanut. Kuinka on saanut he-

vosen valjaisiin, kun on lähtenyt? Toisiahan ei kotona ollutkaan, kun olimme nuoremmat kaikki saman sotasavotan hommissa. Ei lehmiä ollut navetassa enää. Hiljaisuus vallitsi koko pihapiirissä. Ulkona kauempana kuuluivat sodan äänet ja näkyi tuo omituinen loimotus taivaalla.

Haeskelin taskulampun valossa tuvasta jotain muistoa mukaani, jotain pientä esinettä vain. — Otin lipastoni laatikosta kolme hopealusikkaa hiihtopalkintojeni joukosta, jotka pistin taskuuni. Reppuun en pistänyt mitään lisää, kun se oli jo muutenkin aika "malkki", pullea, ja painava. Kun olin painanut kotini oven viimeisen kerran kiinni, laitoin aitan nurkasta uudet sukset jalkaani. — Viimeinen vilkaisu ympäriinsä ikäänkuin jäähyväisiksi. — Sukset liikkeelle, suuntana maantie ja Kiviniemi.

Hiihtelin riihemme ohi, joka seisoi tukevana hirsilinnana tien varressa. Tuo "teatteri", jossa niin monena syysvarhaisena aamuna unet karkkosivat. Mistä "mutkien" mukse tyyninä syysaamuina kaikki Petäjärven kyläaukeitten ääriin.

Tuossa riihessä oli parhaillaan mielestäni parhain ahokseni kuin koskaan: Kuivaillin suksikoivun lohkkareita taas talvea varten. Valmistakseni talven puhdetöinä jonkun kymmenen suksiparia. — Siellä on nyt paras suksikoivun panokseni parsilla kuivumassa, 150 paria hyviä pintalohkkareita. Olin ostanut hyviä koivutyviä Raudun Vääränmäen Kruununpuistosta. Sahautin ne, ja ovat nyt osaksi kuivattukin. — Taitavat nyt nämä lylyt jäädä höyläämättä? — Taitaa tuokin harraste olla taakse jäänyttä elämää, niinkuin moni

**Jukka
Niemi**

Vesilahti

PAAMYMALAMME

ja

MYYMALAAUTOMME

PALVELEVAT TEITÄ

muukin. Onkohan rihi ahoksineen enää huomenillalla pystyssä, vaiko savuna ilmassa, tuon ahon laidassa seisovan opinahjomme, kansakoulun kanssa? Mikä on kahtalo koko kylän? Leviääkö tuo rajakylä hehku huomenna tännekin Raudun ja Metsäpirtin maisemista?

Tällainen ajatusten ja tunteitten ristiaallokko raastoi rintaani irtautuessani kodin piiristä, suunnatessani hiihtoni maantietä kohti. Muistona viimeiseltä kotikäynniltäni olivat taskussa kolme hopealusikkaa. Ja sukset jaloissani. Siinä kaikki se mitä mukaani otin. Ei ollut suuri tämä omaisuus joka matkaan tuli, joka oli alkuna siellä jossakin uutta elämää alettaessa. Raskain mielin suuntasin suksemi maantietä kohti, josta kantautui korviini kitinää ja natinää, jossa rajankansa teki matkaansa kohti tuntematonta. Jatkuva tuloa oli Metsäpirtin maantien suunnalta, niinkuin Raudunkin.

Jalas kitisi ja löi tulta. Tupakan hehku lienee ollut niitä suurimpia valoja matkalaisten joukossa, joita tien täydeltä liikennöi samaan suuntaan, yli Kiviniemen siltojen ennen päivän koittoa. Ei ollut vastantulihoitoja, ei myöskään autot häirinneet. Vain hiestä höyryävät hevoset nyytti- ja säkkikuormineen kulkivat tiellä, useimmilla olivat vielä naiset ja lapset kuormien päällä. Tien vähäinen lumi oli sotkeutunut tiesoraan, ettei siinä rekikään naukumatta luistanut.

Jatkoin matkaani verkkaisesti etenevän joukon mukana. Oli hyvä, että otin lylt mukaani, että voin hiihtää tien "kanavaa" pitkin, ja pitämään oman vauhtini. En ollut sidottu tiellä kulkevien nopeuteen. Muita suksijoita en matkallani nähnyt.

Matkan aikana kuului joskus tuttuakin ääni joukosta. Petäjärven Is-lottien poruhkaakin sivuutti

Uusia ylioppilaita

Olavi SJÖSTRÖM on suorittanut Floridassa Lake Worthin oppikoulun kurssi keväällä 1977. Hänen äitinsä on Airi Sjöström os. Pelkinen Sakkolan Kiviniemestä.

Rajaharjun vastasessa. Siellä tytöt työnsivät pyöriään tungokses- sa, nyytit pyörien päällä. Ei siinä tyttöjenkään mieli mettä keittänyt vaeltaessa. Joku tieltä karannut nuori lehmä ravasi metsikössä, tulematta koskaan laumaansa takaisin.

Kurjaa oli kulku rjankansan, sitä oli myös kulku rajankarjan. Niitä häipyi tienvarsimetsiin, karkasi laumastaan.

Tavoitin marssivan komppaniamme lähellä Ilmamäen harjua, ja jatkoin hiihtoa heidän tasol- laan.

Ilmamäellä näytti olevan viivytyslinja kaivantoinen ja mur-

Joulun paras lahja

Taas tule joulu.

Vanhat laulut soi.

Laulut monta kertaa kuultu... silti saman ilon tuntea voi kuin silloin kauan sitten lapsuusvuosina.

Sama tuoksu kuusella

ja loiste kynttiläin,

niin kaunis, rakas on.

Joulupöydän herkut taas tarjotaan,

lahjat tarkoin tutkitaan, ihailaan,

ja riemu rinnan täyttää

kuin silloin aikoinaan...

Paras lahja maan lapsilla nyt ois:

Kun rauhassa vain olla sais,

ja toista ihmistä niin ymmärtää jos vois

ettei vihan lieskat enää koskaan valtaa sais.

Taas tulet joulu ihmeinesi!

Samat laulut soi!

KI P

VIHITTYJÄ

Uudenkaupungin kirkossa on vihitty Matti KURIKKA ja Riitta HOLMEN, sekä Erki KURIKKA ja Leila VÄINÖLÄ. Sulhasten vanhemmat ovat Tyyne ja Väinö Kurikka Sakkolasta.

roksineen valmiina tien molemmin puolin. Aseistus ja miehitys. Painuimme Ilmamäellä alas Kopasenmäelle, jossa oli marssitauko ennen kosken siltojen ylitystä.

A Ku-ka

Sattuma korjaa satoa

Kun tulimme Torontoon 1954, niin Aino Nummenaho Haitermaasta oli ensimmäisiä tuttavita täällä. Hän kertoi olevansa kotimiehenä Paavo Sihvolan kodissa sillä aikaa, kun perhe oli kesäpaikalla Parry Soudissa.

Nyt 23 vuoden jälkeen vasta tapasimme Sihvolat Arvi Mansikan 50-vuotisjuhliissa. Rouva Sihvola asui kauan sitten Kiviniemessä. Tyttönimeltään hän on Hilja Ihalainen ja oli silloin kauppa-apulaisena Emma ja Jooseppi Sipposen kaupassa. Hän muistellee sitä aikaa ilolla, sillä hän kertoo viihtyneensä hyvin heidän kodissaan, missä hän myös asui Helmi-tyttären huonetoiverina.

Omenat olivat makeita Sipposen puutarhassa ja iltaisin Helmillä oli taskut täynnä karamelleja kun vetäytyivät kamariinsa. Ne olivat hauskoja hetkiä. — Luettiin, laulettiin ja kikatettiin

tyttöjen tapaan. Pikku-sisko Ainokin sai joskus olla mukana.

Hänellä, Hiljalla, oli tietämättömyyttä, että Ainokin on ollut jo kauan kuolleena. Hänkin kuoli jo Äänekoskella. Emma ja Jooseppi ovat myös jo siirtyneet pois elämästä. Helmi luultavasti elää vielä Jyväskylässä minun tietojeni mukaan.

Hilja, jota täällä kutsutaan Hiljaksi, kertoi lähteneensä Kanadaan nuoruuden seikkailuhalusta. Aikomus oli vain käydä, mutta näin on käynyt, että Kanadasta tuli uusi kotimaa loppuelämäksi. Ja nyt kun jo 70-vuotta tuli täyteen 23. 7. 1977, niin ei enää voi ajatellakaan elämänmuutosta. Rouva Sihvola olisi kovin iloinen, jos vielä saisi yhteyden Helmiin! Toivottavasti tämä tulee Helmin tietoon, että täällä kaukana nuoruudenajan ystävä muisteli häntä lämpimästi!

KI P

KUOLLEITA

Lyydia Kinnunen os. Heikkonen synt. 29. 4. 1903 Sakkolassa, kuoli 16. 11. 1977 Äänekoskella. Hänen entinen kotikylänsä oli Sakkolan Kiviniemi.

Anna-Liisa Hurri os. Käppi synt. 29. 5. 1898 Sakkolassa, kuoli 13. 10. 1977 Helsingissä.

Irma Esteri Uosukainen os. Eräkytö nukkui pois 24. 10. 1977 Tampereen keskussairaalassa. Hän oli syntynyt 18. 5. 1909 Lempäälässä. Solmittuaan talvisodan jälkeen avioliiton Vilho Uosukaisen kanssa elämäntehtäväksi tuli koti, perhe, lapset ja kasvatustyö, sekä tämän ohella hän teki ammattina kudonta-

ja käsitöitä. Nuorena Irma Uosukainen oli käynyt kauppakoulun. Harrastuksiin kuului kirjallisuus.

Lahja Maria Aho os. Mustamo sai iäisyyskutsun 28. 10. 1977 Nokian sairaalassa. Hän oli syntynyt 20. 5. 1916 Valkjärven Vaalimoissa, mutta jo nuorena, solmittuaan avioliiton Heikki Ahon kanssa, hänestä tuli kiviniemeläinen talvisotaan saakka. Nykyinen kotipaikka osoitettiin Nokian Pinsiöstä, jonne rakennettiin asuin- ja karjatalousrakennukset. Lahja Ahon elämäntehtävä oli maa- ja karjatalous, perhe, käsityöt sekä osallistuminen mm. Pinsiön maatalousnaisten toimintaan.

Vuosia täyttäneitä

Kuluvan joulukuun 3. päivä saavutti 95 vuoden iän entisen Sakkolan, ehkä tällä kertaa vanhin asukas, vanha emäntä Anna-Maria Rytty o.s. Mönkäre.

Hän on syntyperäinen sakolalainen, Petäjärven Holmanmäeltä. Avioliittokaan ei vienyt kauas synnyinsijoilta, vain kolmen kilometrin päähän.

Hovikylä iloitsi keväällä 1911 syntymästään. Tuolloin tilalleen muuttanut rautulainen Juho Rytty rakensi kesällä asunnon ja haki sinne emännän naapurikylästä. Häät vietettiin morsiamen syntymäpäivänä 3. päivä joulukuuta. Avioliitto kesti muutaman päivän vaille 22 vuotta jolloin äkillinen vaikea sairaus vei puolison. Leskeyttä on kestänyt yli 44 vuotta. Lapsia avioliitosta syntyi kuusi, joista elossa on kolme.

Anna-Maria Rytty on syntynyt pienviljelijän tyttärenä. Isä, Yrjö Mönkäre harjoitti sivuelinkeinona kaupankäyntiä Pietariin. Hän kertoo tehneensä isän kanssa jo aivan nuorena tyttönsä, monen monia Pietarin matkoja, toimien ruoska kädessä kuormavahtina kun isä asioi

asiakkaitten kanssa. Varkaitten pelkoa kun oli tuolloinkin.

Varsinainen elämäntyö on kuitenkin suoritettu tuossa vaihtelevassa perheenemännän roolissa. Hän on ennenkaikkea ollut kodin ihminen, seuraelämästä pikemmin syrjään vetäytyvä, kuin sinne haluava.

Terveys on ollut erinomaisen hyvää. Mainittakoon vain, että noin kuukausi sitten pienen unettomuuden vuoksi lääkärissä käynnin ja sitä edellisen kerran väliä oli vähän yli kuusi vuotta. "Mitä mie nyt sin lähen, ko vaivoa eijuo mitteä." Näkö on vielä myös verrattain hyvä, mutta kuulo sitävastoin hyvin heikko. Aikaansa hän seuraa vielä hyvin valppaasti, lukien lehdistä Suvannon Seutua, Karjalaa ja Lempäälän—Vesilahden Sanomia. "En mie nuoist muist välitä, mut näist näkkyö ain tunnettui nimilöi ja kuuvii..."

Vanhuudenpäiviään Anna-Maria Rytty viettää poikansa luona Vesilahden Laukonkylässä.

90 VUOTTA täytti Lempäälässä 16.11.1977 vanhaemäntä Anna Suokas o.s. Karvanen. Hän on syntynyt Sakkolan Petäjärvellä, mutta solmittuaan avioliiton Matti Suokkaan kanssa koti rakentui Kiviniemeen, jossa Anna Suokas suoritti elämän tehtävänsä maalaistalon

emäntänä ja perheen äitinä. Arkisten askareiden ohella hän otti osaa Kiviniemen marttayhdistyksen toimintaan. Ansioituneena marttana hänet on kutsuttu Kiviniemen marttayhdistyksen kunniajäseneksi. Anna Suokkaan harrastuksiin on kuulunut käsityöt, kankaan kudonta, merkkäus ja virkkaus, sekä kirjallisuus. Hyvä terveys on kestänyt aina korkeaan ikään saakka. Vanhuuden päiviään Anna Suokas viettää nuorimman poikansa perheessä Lempäälässä.

80 VUOTTA täytti 23.10.1977 Heikki Ukkonen Ruovedellä. Hänen entinen kotipaikkansa oli Sakkolan Arkuntanhua.

80 VUOTTA täytti 1.11.1977 Aleksandra Ahlberg o.s. Ivanoff Ruovedellä. Hän on syntynyt Inkerin Lempaalaassa, josta jo lapsena muutti Sakkolaan ja hänen kotikylänsä siellä oli Hovinkylä.

80 VUOTTA täyttää 6.1.1978 Matti Ville Kaarineva Urjalan Nuutajärvellä. Hän oli jo Sakkolassa tunnettu autemies, omistaa yhden vanhimista ammattiajokorteista sakkolalaisista. Nuutajärvellä hän toimi eläkkeelle jäämiseensä saakka sähköalalla Nuutajärven tehtaassa. Valokuvaus on hänellä jo vuosikym-

Kiitos sähkölle!

Sähkö, sähkö meillä on apulainen verraton: Valaisee ja lämmittää, keittää, paistaa, pakastaa, pyykit pesee, silittää, lattiatkin lakaisee, lehmät lypsää, paimentaa, viljat kuivaa, jauhattaa, veden vielä pumppuaa!

AP

menien mittainen harrastus. Hän on kopioinut ja valmistanut Suvannon Seudullekin satoja valokuvia aivan harrastelu"palkalla". Josta kiitos kaikkien suvannon-seutulaisten puolesta. Nuoruusharrasteena hänellä oli hiihto ja hän valmisti myös kilpasuksia toisillekin. Hän on myös kirjoittanut useita tarinoita lehtemme, sekä vanhalta ajalta, että nykyisestä.

75 VUOTTA täytti äskettäin Lovisa Systä o.s. Karvanen Punkalaitumen Koskioisista. Hänen kotikylänsä Sakkolassa oli Ojaniemi.

75 VUOTTA täytti 16.10.1977 Vilho Kuuppo Espoossa. Hän on syntynyt Sakkolan Vilakkalassa ja oli poliisina Viipurissa jo monia vuosia ennen talvisotaa.

70 VUOTTA täytti 10. 11. 1977 rouva Loviisa Pulakka Tampereella. Hän on syntyisin Sakkolan Vilakkalasta.

60 VUOTTA täytti 20.10.1977 Tyyne Luoma o.s. Nuora Vetelissä. Hänen entinen kotipaikkansa oli Sakkolan Petäjärven Holmanmäki.

60 VUOTTA täytti emäntä Hilja Nuora o.s. Pajari 12.11.1977 Lempäälän Kuljussa. Hän on syntynyt Sakkolan Haparaissa.

VOKKI 30 - VIRKKI - KÄSITYÖMUSEO

Juhlien juhlaa vietettiin 4.10 Merikannontie 3:ssa Vokki-Virkissä. Paitsi toiminimen 30-vuotis juhlanäyttelyä, juhlittiin myös Virkki-Käsityömuuseon avajaisia.

Vokki Oy syntyi siis 30 vuotta sitten vuonna 1947. Sotien aikana perustettu Siirtoväen Kotiteollisuus oli lakannut. Sitä oli kuitenkin tarkoitus jatkaa ja Tyyne-Kertua pyydettiin sen toimitusjohtajaksi. Mutta hän oli jo lupautunut perustettavan Vokki Oy:n osakkaaksi, mihin häntä puolestaan oli pyytänyt mainitun toiminimen toimitusjohtaja, aikaisemmin Viipurissa toimineen Viipurin suurimman kotiteollisuusliikkeen omistaja Edit Verkkolainen.

Jo kolmen vuosikymmenen ajan siis on Vokki toiminut esimerkillisenä tiennäyttäjänä alalla samoin kuin Tyyne-Kertun päätoimittama Omin Käsin-lehtikin.

Vokki 30 juhlanäyttelyn 4.10. -77 avajaisissa T-K Virkin tervetuliaispuhe ja Virkki-käsityömuuseon avaus.

Virkki-Käsityömuuseo on oloisamme ainoalaatuinen. Sen salaperäisissä, omalaatuissa kellaritiloissa on esillä Tyyne-Kertun päätoimittajakautenaan lehden "sivutuotteina" monilla matkoillaan

eripuolilta maailmaa löytämät kansankäsityöt.

Aivan omaa luokkaansa on harvinaisuudessaan Aunuksen osasto, jonka esineet on saatu lahjoituksina. Käspaikat, joilla Aunuksen elämässä ennen muinoin oli käytössä häistä hautajaisiin, revinnäislinat, erilaiset ihastuttavat kir-

TOIVOTAMME KAIKILLE YSTÄVILLEMME

**HYVÄÄ JOULUA ja
ONNELLISTA UUTTA VUOTTA**

Suvannon Seutu

**HYVÄÄ JOULUA ja
ONNEA UDELLE VUODELLE**

TOIVOTTAA

Lempäälän Pyörä

Siunausrikasta

Joulua ja

Onnellista

Uutta Vuotta

toivottaa

**Kauppaliike
Helena Varmasheinä**

Vakkala Vesilahti

27. 10 -77 Vokki 30 onnittelevat Sakkola-seuran pj. Reino Söder ja Perimetoimikunnan pj. Aulis Airta ja junior Airta — tuleva Sakkola-seuran jäsen.

jontatyöt ja monenlaiset käsintehdyt kodin käyttöesineet viehättävät nykyihmisen silmää.

Harvoista Tyyne-Kertun ammatinsa alkuaikoina tekemistä töistä mainittakoon hänen vuonna 1929 suunnittelemansa vuoden 1806 malliin pohjautuva ryijy jonka hän oli lahjoittanut sisarelleen Helmi Kuuselalle os. Virkki, ja joka palautui perikunnalta hänelle ollen nyt hyvänä näytteenä siitä kaudelta. Toinen on Sakkolasessa aikoinaan Aunuksen kulkukauppiailta ostettu beigevärinen kaitaliina, jonka Maiju Virkki lahjoitti Tyyne-Kertulle.

Museossa on lisäksi kansankäsityön näytteitä Eestistä, Kyprokselta, Meksikosta, Kanadasta, U.S.A:sta.

Juhlakuukauden aikana pidetyistä esittelyistä mainittakoon Tyyne-

Kertun aloittama oma ilta 6.10 heijastuskuvineen ja selostuksineen. Vokin esiintyneistä taiteilijoista Terttu Tomero, Sivi Rytkönen-Laurema, Liisa Vallinoja ja Eeva Hänninen, sekä avustavista taiteilijoista Eva, Taimi ja Mirja Tissari, joiden töitä juhlanäyttelyssä on m.m. suuri Puzzle-täkänä, joka on kiertänyt pohjoismaisissa tekstiilitriennaaleissa viime vuonna. Näyttelyssä on myös m.m. komeita kastemekkoja sekä kauniita uusia revinnäisliinoja käkisalmelaiselta Sanni Leinoselta.

Vokki 30:n työillässä opetettiin neulekintaan tekoa rautulaisen Liisa Kiesiläisen, Irma Nypelön sekä Lyyli Haimilan johdolla. Pirtanauhahan tekoa opetti Kotiteollisuuden Keskusliiton taitomerkin tilaisuudessa Vokin anomuksesta saanut Barbro Gardberg. Saman taiteilijan kuultokudokset olivat useimmat Karjala-aiheisia, kuten Ilomantsin kukot, Sakkolan solki, ratsut, ym. kansanomaisuuteen pohjautuvat aiheet.

Aune Lohman

Kappalainen Tenho Korhosen virkaanasettaminen Hämeenkyrössä 6. 11. 1977

Virkaanasettajana toimi tuomio-rovasti Pertti Ranta Tampereella, avustajinaan lääninrovasti Matti Majamaa Nokialta, kirkkoherra Hannu Lehtipuu Hämeenkyröstä sekä kappalainen Antti Koivisto Porista. Samassa tilaisuudessa siunattiin virkaan myös nuorisopappi Lauri Moilanen.

Jumalanpalveluksen järjestetyille lähetyslounaalle osallistui yli 500 henkeä.

Tenho Korhosen vanhemmat Iida os. Kekki ja Helge Korhonen Rautalammitla.

Keskuskauppakamari on myöntänyt hopeisen ansiomerkin piiriedustajalle Kyösti Viskarille Orivedeltä. Hän on Helena ja Albin Viskarin poika Sakkolan Kovera-ojalta.

Ahon reunalta

Lehden pää sanoi: — Pitäisi saada joulupakina, panes töpinäksi! Siinäpä se, tuttuhan tuo joulukertomus on, samaa tyyliä, mutta aina se on uudelta tuntunut, niin kuin aina edellinen joulukin.

No, yritetään tehdä väkivointia myöten, kuin Kinnarin Simo tapelua.

Siitä se alkoi Pietariin lähtevä tie, halki ahon, pellon ja metsien rajaa kierrellen, tulla töksähti Pietariin johtavalle tielle Nuoramen suunnissa. Sitä tietä ei tarvinnut yksin ajella, oli menijää ja tulijaa.

Erään joulunalus päivän aamu- na ajoi Aaprokin maitokuormansa kanssa toisten joukkoon. Pakkas- kelin kitakka narina jalaksien alla ja rahkeissa antoi ajajalle joulua enteilevän tunteen ja loppuu taivaalla sirppinä riippuen en- teili lumisadetta.

Oli sattunut illalla vielä kaiken- laista ajatusta antavaa, mukava niitä on tässä reen servillä ajatel- la.

Laitettuaan illalla maitokuor- man lähtökuntoon, hän meni pistäytymään naapuriin iltakylille. Talossa oli puhdetyöt täydessä käynnissä naisväen kesken, siinä Liisakin vakkiaan pyöritti, tottu- neesti tuntui käyvän villan ket- räys, pitkänä virutti levettä. Siinä miesten kanssa turinoitiin rah- tiajosta, maidon hinnasta, joka oli nousuun päin Venäjän joulujen lähestyessä. Silloin aina rouvat liuhkia kysyi. Siinä sivussa silmät seuraili Liisan punaisia poskia. Silmän isku livahti ulos! Samassa minäkin aloin tehdä poisilähtöä. — noustava kolmelta ylös, täytyy vähän nukkua. Hyviä öitä!

Siinä porstuvan pimeässä vielä "muksahdin" yhteen Liisan kans- sa. Menehän sitä kun kumpikin niin tahtoo! "Kaivan reijän, kai- van reijän"... "Älä siinä tissiin reikää kaiva..." kujersi Liisa. Poskelle taputti... Vielä jälkeen kuiskutti: — "Joulupukki tuo lah- jat."

Tämmöistä mies muisteli, miet- ti. Virstoja jäi jäljelle matka ly- henä.

Vartianmäessä hevosta syötti, "hartsoonaan" kerkisi poiketa. Oli tuttuja "parisniekkoja" Rau- dusta, naapurin Alekin oli joukos- sa. Pöytään huusivat. Ei oltu köy- hiä eikä kipeitä, juttelivat huma- laisten juttuja. Ale: Kuule Aapro! Sie ota se Liisa, se on pyöreä tyttö, ja naamaltakin puhas... Isäkin sanoi: — Naapurist naimi- nen parempi, kaukaa hevosen kauppa!

— Kylhä neuvot on hyviä, miun on vain maijot vielä viemättä pe- rille.

Joulukuun ilta hämärtyi, kun Aapro ajoi tutun kauppiaan kar- tanolle, "liuhkit" ja maito mitat- tiin, laskettiin ruplien määrä. Puo- tikamarissa sajut juotiin.

Aapro lähti kaupungille, ettei kultasepät ehdi puotiaan sulkea, sillä sormus, sen kohde, oli koko matkan mielessä polttanut. Jotain lämmintä ja outoa kiihkoa siinä porstuvan pimeässä oli tarttunut vakaan miehen olemukseen.

Nyt oli sormus, leveä kuin saa- vin vanne kukkarossa, ja silkki- huivi keltainen kuin syksyn pih- laja, on antaa hartioille morsion. Nyt juokse kevyesti "Virkkku", ja joutuin matka. Jouluna on pojan kihlajaiset!

Tapaninpäivän valjetessa taas ravasi hepo, kevyen reen kera, nyt mukana setä-Martti Aaprolla. Mentiin pitkävirsuiksi. Oli anoppi jo ovella vastassa, oli arvannut asian. Ei tarvinnut puhemiehen sulhoa kehua. Tervetullut oli, ilo- mielin tupaan saateltiin. Hymy huulin morsian niijaten kiittikin kihloista. Välähti lempeä välke sil- missä sulhonkin. Valmiina oli kah- vikin. Lahjaksi lautamiehelle Aapro povestaan nosti pitkän pullon pöydälle, jonka ympärillä istui on- nellisia ihmisiä.

Tapanin iltana tanssittiin kihla- jaisia, avara tupa riemusta raiku- en.

Viki

Toimituksen tuoli

Äskettäin oli TV:ssä hyvin mie- lenkiintoinen kuvaelma rautulai- sista häätavoiista. Esitys oli hyvä. Terveisiä Kiesiläisille! Myös siksi aihe oli kiinnostava, kun Rautu ja Sakkola olivat rajanaapurit ja pit- kävirsut, nuoteet ja kosjasmiehet kulkivat molempiin suuntiin. Tä- hän oli luonnollinen syy: maayh-

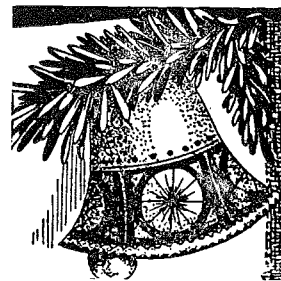
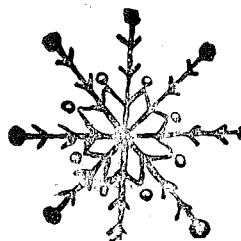

teys. Kun heikko jää esti syksyin keväin pääsyn Sakkolan kirkkoon, niin aina jalkapatikassakin voimentä Raudun kirkkoon. Sillä vanha tieverkosto suuntautui kohti Pietaria ja kuljettiin Raudun pitäjän läpi.

Tästä kuvaelmasta minä sain ki-pinän joka roihahti tuleen ja ker-ron nyt muutaman muistelman oman sukulaisteni häätapahtumis-ta.

Vielä 1920-luvulla kosinta, merkkien anto, tapahtui niin, että sormus ja silkki asetettiin tuvan pöydälle, josta tyttö sen itse otti, näin osoitti suostuvansa kosintaan. Kun tätiäni käytiin "kysymässä" hän hiukan epäili: — Voisin muu-te lähtii, mutko sinnuu sannuot nii nuukaks! Suostui kumminkin ja kun "tupakoille" sulhanen saapui, löi ruplia niin näyttävästi pöytään, että ei puhuttu enään siitä kuka on nuuka. Tässä kihlojen "pöydälle panossa" oli eräs vaara, tosin useimmin onnekas, sillä myös "kosimattomalla" siskoista nuoremmalla oli oikeus napata kihlat itselleen! Näin kävi meidänkin suvussa ja ainahan viisas mies hopean vaihtaa kultaan!

— "On olevinaa ko Kiviniemen kaase". Kannattikin! Tämä kaase-pöydän arvojärjestys oli naisien kesken melkoinen, jopa jännittävä tapahtuma. Sillä kun tapahtui niin, että nuorempi sisar talutettiin ylimmäksi kaaseksi ja sisarista vanhempi jäi viimeiseksi, sinne "kaasenkusetajan" paikalle, siinä menivät järjestyksen mää-rääjän kanssa väli risaisiksi vuosikymmeniksi!

Toinen tapaus oli leskimiehen orpous. Sillä kun kuolema korjasi vasta muutaman vuoden naimisis-sa olleen emännän, niin isäntä tietysti heti tunsu kuinka tupa tuli kylmäksi ja kolkoksi: Sanoo jo vanha viisauksin: Mihin kiukuna tuvasta joutaa.

Isäntä ei ajatellutkaan jäädä vilussa värisemään, vaan lähti kohta kyselemään itselleen uutta naista Raudusta.

Niin hyvin kohta lykästikin, et-tä sai rekeensä näyttävän emäntä-tarjokkaan ja hän lähti tyytyväi-senä ajelemaan Vehmaisten kylän kautta kohti Petäjäjärveä.

Vehmaisten viimeisten talojen kohdalla nainen sanoi: — Annaha hevose seissa. Sulhastarjokas luu-li, että tuli "pienihätä", mutta nai-nen menikin talosta kysymään ole-miset ja eläimet. Siellä selvitettiin: — Talo on vanhaa rikasta sukua, eikä ole muuta väkeä, mutta mie-hen saat katsoa ja koittaa itse!

Nainen tuli tielle, katsoi vähäi-sen miehei päälle. Otti nyyttinsä ja lähti kävelemään kohti etelää!

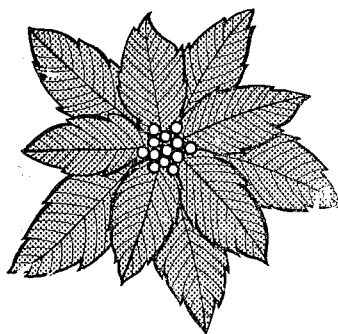
Isännän jäi mieli murheelliseksi, mutta "akka tieltä kääntyköön", hän teki toisen kosioiretken ja naikin jostain Savotan suunnalta ja tämä avioliitto jatkui vielä tois-ta vuosikymmentä, kunnes miehen kestäkyky heikkeni niin, että vai-mo jäi yksin taloon. Tietysti he elivät onnellisina, sillä mies kul-jetti vaimoaan sukulaisissa näyt-täen: Tälläne teä nyt on!

Emäntä arvosti omaa rautulais-ta sukujuurtaan. — Tapahtui ni-mittäin niin, Suorastaan Suuri Ih-me, että hänen sisarensa huonee-seen, vaateaittaan joka oli kesä-asuntona, livahti mies! Tälle ta-pahtumalle ei Sallimus ollut suo-siollinen, sillä tietysti tätini naa-purissa sattui "kavattamaan" juu-ri silloin. — Ethän uso ihmettä, mies män Vapo huoniehe! — Emäntä kimposi kuin vieterillä viskattuna pystyyn. — Vai mies? Mikä mies? Mie panin ajamain marjat huoneen peräl. Marjat huoneen peräl! Eikä niitä joka ukol syötetä! Meni. Potkaisu huoneen oveen. — Onks siel ketä? — Sisällä oltiin niin "mirnasti", ettei uskallettu huokuakaan. — Ei siel kettää uo, ja tää tälläne mies onki vast kakstoistais meijä karjakost! Sillä oli tämä asia tehty valmiiksi, eikä ollut valitus-osoitusta mahdollisuus jättää.

Häät olivat vielä 1920-luvulla-kin, paitsi ilon ja tulevaisuuden juhlaa, myös kateellisuuden ja kiusanteon kiihoittava tilaisuus, joka monesti puhkesi ilmi tappe-luksi ilman "hierontaa".

Nyt lähestyy jälleen joulu. Oi-koon tämä joulu kaikille ilon ja tulevaisuuden uskoa antava Ar-mon ja Rauhan Juhlaa, jolloin äl-köön huonot ajatukset mieltäm-me painako. Toivotan lehden ja omasta puolestani jokaiselle Hy-vää Joulua ja Onnea Vuodelle 1978.

Tapaamiin ystävät!

Kolme-kymmentä joulua

Sota sammui, riutui rauhaan.
Siirtotyttö tarttui kauhaan:
Emännäksi pääsi taloon,
siirtyi Hämeen päivän valoon.

Isännyys on nimi Kalle.
Tohvelin jäi heti alle:
Päätyi syömään piirakoita,
päälle lätki munavoita.

Kalle meinaa: — Nyt joulu vasta.
Varrotaan vain poikalasta.
Ah, sydän riemu, silmän ilo!
Taivaallakin tähtein kilo.

Kolmekymmentä jo jäänyt vuotta.
Tuottoa on, ei aivan suotta:
"Mukuloita" matkaan lätki.
Ei yhtätoista kaikki mätki!

Kalle muistaa: Kunnon nainen,
vain leivän laatu vajavainen.
Jouluna näin Kalle huokaa:
Sepäs olis täyttä ruokaa!

Ei leivän makuakaan muista,
mis ois reikä sekä ruista.
— Sisu sammuu, sulaa jää:
Syörääi pojat räätikkää!

Viljo Purontaa

KOTIMIEHENÄ

Monet muistot tulevat mieleen lapsuuden kotikylästä Haiter-maasta. Muistot, joiden äärellä elää uudelleen ne ajat, jotka myö-tä- ja vastamäkineen kerran niin voimakkaina koki. Epäonnistumi-sia ja kommelluksia ei puuttunut, mutta ne kuuluivat lapsuuden ja nuoruuden aikaan aivan olennai-sesti.

Sainpa kerran "luottamustehtä-vän." Enoni kunnankirjuri Juho Koiranen lähti yksi johonkin kau-emmaksi "sukuloimaan" emäntä Eliisan ja polvenkorkuisen Usko-pojan kanssa. Aura ja Lahja, vie-lä keskenkasvuiset tytöt jäivät kotia hoitamaan ja minut pyydet-tiin "turvaksi".

Äiti-Eliisa oli suositellut jotain vanhempaa ihmistä, mutta kun olimme tyttöjen kanssa parhaat kaverit, tahtoivat he minut ehdot-tomasti. Vanhempien lähtö tapah-tui aamutöiden jälkeen ja ensi-mäinen tehtävämme oli huolehtia maidot meijeriin. Maitotonkat oli-vat jäähtymässä jääsaaveissa. Pa-nimme taitomme ja voimamme liikkeelle ja kohta ne olivat kär-ryillä ja "ajaa reksuutimme" mei-jerille. Sinne menivät maidot kai-kella kunnialla. Kotiin tultua aloimme hankkia aamiaista ja sil-loin huomasimme, ettemme muis-taneet jättää tippaakaan maitoa kotiin, josta olisimme laittaneet ruokaa. Asiaa ei enää voinut aut-taa, piimään täytyi tyytyä, vaikka se ei erikoista himoruokaamme ol-lutkaan.

Lehmät olivat kesälaitumella Voloskan haassa ja sinne piti men-nä iltalypsyille. Hyvissä ajoin ru-pesimme valjastamaan hevosta ja touhuamaan lähtöä. Hevosen val-jastus tuntui yksinkertaiselta, kun toiset sen tekivät, mutta se muut-tuikin "moninkertaiseksi" kun itse

rupesimme valjastamaan. Onneksi sattui "toisiin Iida" paikalle ja an-toi viimeisen silauksen työlemme ja niin sitä taas lähdettiin. Reissu tehtiin, pakattiin taas, tonkat jää-saaveihin ja hyvä tuli.

Illalla ei kukaan uskaltanut jäädä alakertaan nukkumaan, "pakkauduimme" kaikki vintti-kammariin. Pääsimme parahiksi uneen, kun ulko-ovelta kuului ko-putusta. Säikähtyneinä istuimme kaikki rivissä sängyssä ja kuiskai-limme "ovea ei avata". Mutta ko-putus vain jatkui ja yhä koveni. Läksimme viimein hiipimään rap-puja alas ja kurkistamaan "tam-purin" yläikkunasta, kuka pitää ovella sellaista meteliä. Aura hiip-paili ensimmäisenä ja näki koput-tajan joka kurkisteli verannan ik-kunasta. Aura huokasi helpotuk-sesta. Tulija oli matkalla oleva hyvä perhetuttava, joka oli monas-ti ollut heillä yötä. Kun vieraalle oli saatu "peti" kuntoon menimme ylös jatkamaan uniamme. Nukut-tikin hyvin.

Kun aamulla heräsimme, olisi silloin jo pitänyt olla Voloskassa lypsillä. "Sähäkkä" oli kova, kun kilpaa juoksimme ja laitoimme lypsyvehkeet kuntoon. Oli lämmin aamu, aurinko paistaa "kimotteli" niin, että varmasti oli haassa jo-kainen karpänen ja paarma tahto-massa "murkinaa". Mutta loppui-han sekin taistelu lopulta ja taas istuimme tonkkinemme kärryis-sä, joita vanha tamma veti harki-ten tasaisella vauhdilla. Niin pal-jon ei meissä ollut "hevosmiestä", että olisimme juoksukyytiä saaneet koko matkalla. Kun pääsimme meijerille, meni Aura kysymään "otatteko vastaan lämmintä mai-toa? Hetken kuluttua hän palasi ja sanoi, kyllä ne ottavat. Mutta mitä varten nauroivat? Kun tulim-

me kotiin ja katsoimme kelloa, selvisi meille heti, mitävarten meijerin tyttöjä oli naurattanut.

Paneuduimme jälleen kotiaskareihin. Yks' kaks Aura juoksi ulkoa kuin tuulispää, hyppi ja kädet heiluivat asian vakuudeksi joka suuntaan. Sitten alkoi selostus, kun siellä vanhan saunan "porsuassa" on koko tonkallinen maitoa, se on eilistä, emmekä huomaneet viedä sitä meijeriin.

Nyt oli työtillä maitoa eilisenkin edestä. Asia ratkaistiin siten, että maitoa lämmitettiin vähän hellalla kasarissa ja separoitiin. Tarpeenhan se on voikin taloudessa.

Olimme päässeet "onnellisesti" iltaan ja hetkeen, jolloin vanhempi väki saapui kotiin. Meistä alkoi tuntua, että isä-Juhaneksen huumorintaju loppuu kesken, jos selostamme kaikki "sattumamme" ja niin tehtiin selostus vain äiti-Elisalle. Häneltä pääsi "rökö-

nauru" ja nanoi, pääasia että saitte maidon lehmistä pois. Hän oli suurpiirteinen ja ymmärsi nuoria.

Oli kulunut vuosia. — Aura oli jo siirtynyt pois joukostamme. Olimme joukko nuoria talvisena sunnuntai-iltana saman perheen "ilona", kun vanhempi väki oli kylässä. Taloutta hoitelimat Lahja ja Nihin Alma. Juttu luisti mainiosti, mutta illan mittaan vieraat alkoivat tulla nälkäisiksi. Tehtiin suuri annos lettutaikinaa ja Alma rupesi paistamaan lettuja. Mikä lettu kypsyi, oli aina joku napamassa sen suuhunsa. Siinä kunnostautuivat erikoisesti Eino ja Vilho Naskali. Alman kärsivällisyys vähitellen loppui kokonaan, hän sieppasi pesuvadin ja kamautti sillä poikia päähän. Seurauksena oli, että vadin pohjaan tuli kuhmu.

Senjälkeen käytiin kokeilemaan, montako henkeä sopii yhtä aikaa keinutuoliin keinumaan. Juuri kun oli saatu suurinpiirtein koko po-

rukka sopimaan, keinutuoli ratkesi liitoksistaan ihan alkutekijöihin. Seurasi vähän hiljaisempi hetki ja koko sakki keksimään, mitä nyt tehdään? Yhteinen päätös oli, että kappaleet kannetaan aitan nurkkaan ja sillä siisti.

Viimein vieraat häipyivät ja "talontytöt" jäivät tekemään selostusta äiti-Elisalle.

Aamulla kun emäntä kävi pesemässä käsiään, vuoti pesuvati liritti veden lattialle. Myöhemmin isäntä huomasi keinutuolin puuttuvan kalustosta ja alkoi kysellä, "missäs keinutuoli on?" Äiti-Elisa selosti, oli mennyt rikki. Paljonkos niille markkinoilta ostetuille tuoleille tarvitsee kun särkyvät. Isäntä oli ostanut muutama vuosi sitten keinutuolin markkinoilta.

"Kova onni" vainosi meitä usein, mutta sitä ei ollut aika surra, kun taas tavattiin oli yhtä hauskaa.

E.H.

Kolmannen polven martta muistelee

Entiseen kotipitäjäämme perustettiin v. 1908 ensimmäinen marttayhdistys, jota silloin nimitettiin marttapiiriksi. Se toimi Kiviniemessä. Vuonna 1917 syntyi Sakkolan marttayhdistys, mutta jo aikaisemmin oli Vuoksenan Ruununvallen marttojen antaman herätteen myötä perustettu Viiksanlahden marttayhdistys. Äitini näin on minulle kertonut. Mummoni kuului sen ensimmäisiin jäseniin. Joukkoon liittyi myös äitini aivan nuorena tyttönä. He olivat hyvin aktiivisesti mukana marttatyössä elämänsä loppuun asti.

Vuoden 1920 alkuajoista asti alan muistaa tapahtumia marttojen toiminnasta. — Milloin lähtivät mummo tai äiti kokoukseen, ja myös kursseille Haitemaahan

Koiraselle, Suikkaselle tai Kuismalle ja Tikansaareen Kekkosele tai Leinoselle, sekä Valkjärvelle ja Lupraan Sikaselle tai Hännikäiselle. Nämä kylät kuuluivat e.m. yhdistykseen ja taisi kuulua Panusaarikin.

Haitemaa erosi v. 1926 omaksi yhdistykseksi, Ylä-Suvanto, mutta Viiksanlahden marttayhdistykseen liittyi myöhemmin Kasarmila.

Toiminta yhdistyksessä oli alun alkaen hyvin vilkasta. Kursseja pidettiin jos jonkinlaisia; talous-, käsityö- ja puutarha-aloilta. Juhlat ja illanvietot sekä retket olivat myös silloin antamassa virkistystä arkisen työn lomaan. Alkuajoina retket tehtiin naapuripitäjiin hevospelillä (rekiretket), mutta myöhemmin kauemmaksi autoilla.

Eräältäkin retkeltä palatessaan auto olikin tehnyt tenän. Onneksi oli Matteja mukana, joiden avustamana saivat ajokin liikkeelle ja pääsivät onnellisesti kotiin.

Kerran oli kotonani Viiksanlahdessa puutarhakurssi. Odotettiin konsulentti Kivilahtea kurssia pitämään. Yks "kaks" hurautti pihahan, musta, kantti-kertaa-kantti, auto neiti konsulentin ohjaamana. Se oli meistä lapsista ihmettä, kun nainen ajoi autoa, vaan taisi se olla ihme aikuisistakin?

Hän neuvoi sillä kertaa ainakin omenapuiden jalostamista.

Alamäelle (Sipiläinen—Niippa) pääsin äidin mukana säilöntäkursille. Siellä keitettiin mehuja ja soseita, sekä rex'attiin marjoja ja hedelmiä. Ei silloin tunnettu raa-

kasäilöntää. Pakastuksesta puhumattakaan. (Puolukkaa ja karpaloa kyllä säilöttiin raakana.)

Kutomakurssit olivatkin jo suurempi juttu, sillä nehan kestivät monta viikkoa. Alkuun pidettiin kurssit Haitemaan nuorisoseuratalon tiloissa, mutta myöhemmin oli kangaspuita sijoitettu marttojen koteihin. Siellä sitä sitten valmistui raanua ja ryijyä, helmi- ja pitsikudonnaista sängynpeittoa, moniniitistä pöytä- ja pyyhliniakangasta, keinutuolinmattoja ja sohvatyynynpäällistä ym. sellaista, jota ei tavallisesti kotona kudottu.

Neuvojista muistan käsityönopettajat Helena Sipiläisen (Hesutädin) ja Aune Lind'in. Poikkeuksetta olivat kursseilla lopettajaiset töiden näyttelyineen ja muine ohjelmineen.

Kun "Lahen Matilla", Sipiläisellä, eräänä syksynä teurastettiin sika, niin martat järjestivät kurssin, jossa valmistivat niistä, sanoisinko "teurastusjätteistä" (parhaat lihat suolattiin) jos jonkinlaista maukasta syötävää. Tekivät syltyt ja tytinät, sekä verimakkarat ja muhennokset. Viimeiset rippeet keittivät vielä saippuaksi.

Eräs merkkitapaus oli, kun Viiksanlahden marttayhdistys sai piiriliiton toimesta vieraakseen eestiläisiä marttoja. Liekö heitä ollut pari-kolmekymmentä, en tarkkaan muista. He kävivät Tikansaareessa Kekkosele, sekä meidän kylässä Alamäellä. Kyllä silloin martat koettivat parhaansa mukaan viihdyttää pitkämatkaisia vieraitaan, niin ruumiin, kuin hengenkin ravinnoin.

1920-luvun loppupuolella alkoi marttayhdistyksissä maatalouskerhotoiminta, joka keskittyi pääasiassa vihannes- ja juurikasvien kasvattamiseen. Siihen minäkin jo pääsin mukaan. Piiriliitosta oli neuvoja, joista muistan yhden.

Hän oli Vappu Ala-Lassila. Meidän kylässä oli neuvojan apulaisena äitini ja myöhemmin Amalia Pitkänen.

Kerhopalsta oli aarin suuruinen ja kylvettiin siihen tavallisimmat juurikkaat ja vihannekset, sekä yhdelle sivulle sekalaista kukkaa kaunistukseksi.

Kaikilla kerholaisilla olivat samanlaiset palstat kasveineen. Oli siinä pientä kilpailuakin siitä, kuka parhaimmat kasvit saa. Täytyy myöntää, että kyllä aikuiset saivat auttaa pieniä maanviljelijän alkuja, sillä lapset ovat lapsia.

Kerholaisille pidettiin myös säilöntäkursseja. Muistan, kun minunkin aikanaan saamaksiani ja kasvejani oli Kiviniemen maatalousnäyttelyssä v. 1929. Sain muistaakseni toisen palkinnon.

Me kerholaiset teimme myös ainakin yhden retken linja-autolla Viipuriin. Siellä kävimme linnan-tornissa ja Myllysaaren puutarhassa, jossa oli valtavasti kaikenlaisia puita, pensaita ja kukkia. Erikoisesti jäivät mieleeni käytävän reunustoilla ihmisen korkuiset "jörinit", joissa kukat olivat suuremmat läpimitaltaan, kuin "kohvitassi".

Koulusta päästyäni minustakin tuli marttayhdistyksen jäsen. Jouduinkin heti "hommiin", kun valitsivat apulaiseksi silloiselle sihteerille Iida Sipiläiselle (Niippa). Puheenjohtajana oli tuolloin Alina Kekkonen, nyk. Teuronen. Toiminta oli ripeää. Kasarmin (etupäässä aliupseereiden) rouvat olivat melkein kaikki mukana marttatyössä. Sijaintimme oli hyvä, jos ajatellaan yhdistyksen tulopuolta. — Iltamissa ja illanvietoissa olivat sotilaat, muiden kyläläisten lisäksi, innokkaita kävijöitä.

Savimäen Hännikäisellä oli mukava pitää kesäilloin ulkoilmajuhla. Heillä oli talossaan iso avo-kuisti, jossa oli hyvä suorittaa oh-

jelmaa. Puhvettipöytä tarjosi asiakkailleen virvoitusjuomia, karamelleja ym. hyvää. Lopuksi mentiin piirileikkiä pihanurmella "laulun säästyksellä". "On neidolla punapaula..." Juhlia pidettiin myöskin Kasarmin vanhassa ruokalassa ja sotilaskodissa. Yleisöä kertyi aina "tuvan täydeltä", vaikkei tanssia ollutkaan, mutta olihan muuta mukavaa ohjelmaa ja myöskin jotain pientä arvottavaa. Näillä keinoin saatiinkin kerättyä yhdistyksen kassaan sievoisia summia rahaa, jolla sitten rahoitettiin kursseja, käytiin retkillä ja hankittiin yhteiseen käyttöön erilaista kalustoa. Yhdistyksellä oli esim. mehupuristin ja se oli ahkerassa käytössä silloin talvisotasyksynä, kun omenoista tuoremehua tehtiin, mutta sinnehan ne tuotteet taisivat jokaiselta jäädä kellareihin, kun lähtö tuli.

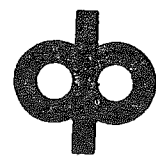
Ei yhdistyksemme talvisodan aikana "kuollut", ehkä jonkin verran vain "haavoittui", Toiminta jatkui jatkosodan aikana entisellä kotipaikalla, mutta ei ehtinyt oikein kunnolla "vauhtiin, kun jo v. 1944 piti taas lähteä evakkomatkalle.

Viiksanlahden marttoja joutui paljon Äänekoskelle, jossa yhdistystä pidettiin vireillä Sakkolan Marttayhdistyksen alaosastona, kerhona. Kun sitten varmuus siitä, ettei Koti-Karjalaan enää päästä, niin v. 1946 tuli muutto Pirkkalaan, josta tulikin pysyvä olinpaikkamme. Siellä olikin sitten meitä kaksi siirtolaiskerhoa, sillä Sakkolan Kirkonseudun martta-kerho oli jo sinne majoittunut.

Kun jonkin aikaa seurusteltiin, niin päätettiinkin panna "hynttyyt yhteen", sillä kaksin aina kauniimpi. Näin syntyi Pirkkalan Sakkolan marttayhdistys, joka vieläkin toimii tässä uudessa kotipitäjässään.

T L

TAMPEREEN SEUDUN
OSUUSPANKKI

- JOUSTAVAN PALVELUN PANKKI -

Kaikki sähköasiat

voimme toimittaa edullisesti

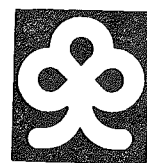
NYT SÄHKÖLÄMMITYSASENNUKSET SOPIVASTI

RAASKAN SÄHKÖLIKE

A-RYHMÄN SÄHKÖURAKOITSIJA

Vesilahti
puh. 931 - 739 541

Valkeakoski
puh. 937 - 41 810

Vesilahden Säästöpankki

auttaa - neuvo - palvelee

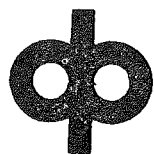
**LEMPÄÄLÄN
PELTITYÖ**

OM. V. RIIKONEN

Puh. Tampere 740 886 (verstaaseen)

Suorittaa kaikkia rakennusalan pelti- ja rautatöitä
urakalla ja laskuun.

Hanni Hatakka
Kalevanpuistotie 16 A 7
33500 TRE 50

VESILAHDEN
OSUUSPANKKI

*joustavaa
pankkipalvelua*

**SUVANNON
SEUTU**

Suvannon ympäristön kotiseu-
tulehti, ilmestyy 1978 8 ker-
taa vuodessa.

Tilaushinta 20 mk vuosikerta.

Ilmoitushinnat 1 mk palsta cm
vakinaisista ilmoituksista
alennus.

Toimituksen ja konttorin osoi-
te 37370 Narva. Puhelin
931 - 734 843.

Postisiirtotili TA 4307 63 - 1

Pankki Vesilahden Osuuspank-
ki 37370 Narva.

Vastaava toimittaja Viljo Pu-
rontaa.

Toimituskunta Viktor Ryyppö,
Helmi Uosukainen, Uno
Pulakka, Eero Koppanen ja
Väinö Kekki.